

**ДО
КОМИСИЯТА ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА
СЪОБЩЕНИЯТА**
София 1000, ул. „Гурко“ № 6

На вниманието на д-р Веселин Божков – Председател

Относно: *Открита процедура за обществено обсъждане на Регулаторна политика за управление на радиочестотния спектър*

УВАЖАЕМИ Д-Р БОЖКОВ,

Във връзка с провежданото от Комисията за регулиране на съобщенията (КРС, Регулатора) обществено обсъждане на проект на Регулаторна политика за управление на радиочестотния спектър (Проектът, Политиката), представяме на Вашето внимание становището на „Българска телекомуникационна компания“ ЕАД (БТК), както следва:

I. Общи бележки

Както е посочено в Проекта, една от основните цели при управление на радиочестотния спектър е *„създаване на условия за ефикасно използване и ефективно управление на радиочестотния спектър“*.

Във връзка с посочената цел на Политиката е и Решение № 243/2012/ес на Европейския парламент и на Съвета от 14 март 2012 година за създаване на многогодишна програма за политиката в областта на радиочестотния спектър (Програмата), като основен регулаторен принцип е посочен *„прилагане на възможно най-подходящата и облекчена система за даване на разрешения по такъв начин, че да се постигне максимална гъвкавост и ефикасност при използването на спектъра. Тази система за даване на разрешения се основава на обективни, прозрачни, недискриминационни и пропорционални критерии“*.

Тези основни правила при управлението на радиочестотния спектър следва единствено да определят подхода на предоставяне на честоти. Ето защо считаме, че действията на Регулатора следва да водят до максимално облекчени процедури за предоставяне на нов ресурс, при спазване на принципите за обосноваване на исканията и при отчитане на реалната пазарна ситуация. Такъв подход следва да води до максималното усвояване на спектъра, да стимулира разнообразието от предлагани услуги на пазара на достъпни цени и безпроблемното въвеждане на нови услуги.

В тази връзка бихме искали да насочим вниманието на КРС към конкретен съществуващ проблем на радиочестотния спектър, а именно блокираният наличен свободен ресурс в обхвата 800 и 1800 MHz. Дори без да се спираме подробно на проблема с освобождаването на обхват 800 MHz, възможността за ползване на спектър в 1800 MHz (който вече е разпределен за граждански нужди) е силно ограничена. Причина за последното е раздробяването на честотната лента при предоставяне на спектър през годините и има за резултат затруднения за развитие на действащите мрежи, а оттам за въвеждането на нови услуги. Така раздробената лента в 1800 MHz неминуемо създаде предпоставки за съдебни спорове и блокиране на ресурс, който иначе остава свободен и би могъл да бъде ползван ефективно. От друга страна именно развиването на действащите мрежи и въвеждането на нови услуги водят към изпълнението на целите на Цифровия дневен ред на Европа.

Като положителен пример за управление на спектъра можем да посочим обхват 2 GHz, където КРС е създала предпоставки за развитие на действащите мрежи и въвеждане на нови услуги при разпределение на спектъра. Прилагането на този подход при предоставяне на допълнителен ресурс ще гарантира ефективното му използване при създаване на максимални ползи за потребителите.

Изследване на данни от различни източници за степента на използване на честотния спектър в различни страни от Европейския съюз потвърждават мотивите на КРС за необходимост от преразглеждане на регулаторната политика при предоставяне на радиочестотен спектър.

Така например в годишния доклад за развитието на пазара в ЕС (Digital Agenda Scoreboard 2015¹) се посочва:

„България достигна 38% хармонизиране на спектъра, хармонизиран в ЕС за широколентов достъп, като в целия ЕС този показател е 70%“.

Видно от изследването в края на 2014 г. България се нарежда на едно от последните места в ЕС по предоставяне на спектър от хармонизираните на Общностно равнище обхвати.

В допълнение могат да бъдат посочени и данните от Cullen International². Видно от посочените данни в средата на 2015 г. България вече е на последно място по степен на използване на ресурса – 39% - в диапазоните 800, 900, 1800, 2100 и 2600 MHz, които са основополагащи за постигане на целите на Цифровия дневен ред), при средно използване в ЕС от 83%.

Съпоставянето на тези проценти с данните за броя оператори, ползващи спектър в тези обхвати показва, че единствено в България и Полша има повече от 4 оператора, съответно 5 и 6, при средно 3, 4 оператора за ЕС.

Посочената разлика в броя на издадените разрешения за ползване на радиочестотен спектър създава предпоставки за неефективно управление на ограничения ресурс, разпокъсване на ленти, блокиране на възможност за развитие на мрежите на действащите оператори и следователно създаване на невъзможност за предоставяне на нови услуги и допълнителни ползи за крайните клиенти. В тази връзка притеснението на БТК е, че политиката по предоставяне на спектър на множество оператори неминуемо води до:

- предоставяне на спектър на нови оператори, без да се отчита пазарната ситуация за сметка на действащи оператори с доказани нужди от допълнителен спектър и
- силно забавяне при предоставянето на спектър от хармонизираните на Общностно равнище обхвати, използван понастоящем за цели различни от тези в ЕС. Най-ярък пример за това е ситуацията около възможностите за ползване на обхват 800 MHz.

От тази гледна точка считаме, че от съществено значение за ефикасното и ефективно използване на спектър е КРС и съответно държавата да преразгледат своите политики и съобразят начина на управление на спектъра с реалните нужди на пазара, включително чрез:

- въвеждане на по-строги правила, даващи възможност за навременна реакция на КРС при неефективно използване на спектъра, дори и на ниво разрешение;

¹<https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard/bulgaria>

²<http://www.cullen-international.com/product/applications/Spectrum/rspp.htm>

- прилагане на процедури, които дават възможност за навременно предоставяне на допълнителен спектър на действащите предприятия с доказана необходимост от такъв;
- максимално бързото освобождаване на хармонизиран спектър, използван не по предназначение.

Практиката показва, че това е правилният път за отчитане ползите за гражданите и бизнеса не само в сферата на телекомуникациите, а във всички сфери, за които развитието на сектора носи допълнителни ползи.

II. Конкретни бележки

1. По т. III 2.2. Тарифна политика

Считаме, че в частта Тарифна политика е повторено механично изискването по чл. 143 от ЗЕС за начина на определяне на таксите за радиочестотен спектър. По този начин политиката не детайлизира законовите изисквания за определяне на цената за ползване на спектър. Считаме, че от съществено значение при определяне на таксите за ограничен ресурс-радиочестотен спектър е да бъде отчетено, че тази такса следва да води и до ефективно и ефикасно използване на този ресурс. С оглед посоченото по-горе начините на определяне на тези такси не доведоха до ефективното му използване, а оттам и до ползи за потребителите. Наред с това, както сме имали възможност да посочим в становищата по Тарифите на КРС считаме, че при определянето на дължимите такси е необходимо да бъдат спазени регламентираните в чл. 5 от ЗЕС принципи на предвидимост, публичност, прозрачност.

Предвид това считаме, че разделът за такси следва да бъде преработен като по този начин да се осигури достатъчно прозрачност за начина на определяне на таксите, както и да се посочат условията, въз основа на които се определят тези такси.

2. По т. III 3. Контрол и мониторинг

От съществено значение за нормалното функциониране на мрежите и съоръженията, използващи радиочестотен спектър е наличието на превантивен контрол при неговото използване. Наблюдават се редица случаи, в които се пускат на пазара и в експлоатация радиосъоръжения, които не отговарят на изискванията в ЕС и ползват различни честотни ленти от определените. От тази гледна точка е необходимо КРС да контролира и предотвратява използването на такива съоръжения, без да е необходимо да има конкретни жалби за това. От съществено значение е и координацията на работата на секторния регулатор с органите, отговарящи за пазара на такива съоръжения. Считаме, че възможните начини за решаването на подобни проблеми е необходимо да намерят място в Политиката.

3. По т. V 1.2. Обхват 900 и 1800 MHz

БТК приветства подхода на КРС за публичност при обсъждането на начина на разпределение на спектъра, както и предложените стъпки за „преразпределение“ на предоставения ресурс.

Считаме обаче, че е необходимо КРС да се ангажира конкретно и със срокове за решаване на проблема с блокирания към настоящия момент свободен ресурс в 1800 MHz. В тази връзка КРС следва в най-кратки срокове да предприеме действия за:

- предоставяне на искания допълнителен ресурс на принципа „първ по време – първ по право“ и отчитане на наличието на предпоставките по чл. 113, ал. 4 от ЗЕС. Предоставянето на допълнителен ресурс, какъвто безспорно е спектърът в 1800 MHz, се осъществява по процедурата по чл. 113 от ЗЕС, което изключва възможността за провеждане на търг или конкурс за същия ресурс. В конкретната ситуация и фактическа обстановка на заявен интерес към допълнителен спектър в 1800 MHz, определянето на срок за изпълнение на реда и процедурата по раздел VIII на глава пета от ЗЕС е единствената възможност за своевременно издаване на стабилни и законосъобразни индивидуални административни актове, съгласно изискванията на ЗЕС.

- В случай, че е необходимо заделяне на допълнителен ресурс за оператори, които не отговарят на горепосочените изисквания, то този ресурс да бъде определен от предстоящия за освобождаване спектър, за който КРС провежда процедура по отнемане в съдебна фаза.
- По отношение на необходимостта от разместване на предоставения ресурс в рамките на обхвата при окрупняване на предоставения спектър на ниво отделно предприятие, БТК е на мнение, че е необходимо да се посочи, че такова разместване е допустимо при минимални промени в границите на предоставените честотни ленти. Такова ограничение се налага от техническите възможности на използваната апаратура за работа в различни обхвати.

Именно конкретното ангажиране на КРС с действия в рамките на своите правомощия, би съдействало за ефективното и ефикасно използване на ресурса и постигане на максимални ползи за потребителите. Не на последно място, предоставянето на този ресурс на предприятия с доказани финансови възможности ще доведе до увеличаване на приходите в държавния бюджет, което очевидно няма да се случи докато този ресурс е практически блокиран.

Ако не бъдат предвидени действия с конкретни срокове, България ще продължи да бъде държавата с най-слабо използвана честотна лента в обхват 1800 MHz (вж. посочените по-горе данните от Cullen International).

4. По т. V 1.2. Обхват 2 GHz

Подкрепяме предложението на КРС за използване на този ресурс. Необходимо е обаче да отбележим, че са налице основателни съмнения относно неизползваемостта на обявения за свободен спектър в сдвоените ленти (FDD) 1920-1980 MHz и 2110-2170 MHz, поради наличие на смущения от устройства, които ползват този спектър без да е определен за тези цели. Това дава основание още веднъж да посочим нуждата от превантивен контрол и планови проверки от страна на КРС с цел оптимално използване на спектъра.

5. По т. V 1.2. Обхват 2,6 GHz

Както вече сме отбелязвали в консултации и други обществени обсъждания, обхватът 2,6 GHz изисква значителни инвестиции за използването му. Това се дължи на ниската степен на покритие на съоръженията и оттам по-голямата им гъстота. Сравнителен анализ на цената за ползване на този спектър на глава от населението (€ per MHz per Capita) измежду държавите-членки показва, че цената в България е една от най-високите в ЕС.

Считаме, че определената от КРС цена е висока за този обхват, поради което неговото използване е нерентабилно. От тази гледна точка предлагаме да бъде определена в политиката стъпка за анализ на цените за ползване на този спектър и съответно тяхното редуциране.

6. По т. V 1.2. Обхват 800 MHz

От данните в Cullen International, които посочихме по-горе е видно, че България заедно с Кипър и Малта са страните в ЕС, в които не се използва спектър от обхват 800 MHz за осъществяване на електронни съобщения за граждански нужди. Както и КРС посочва, интересът към този спектър от страна на бизнеса е голям. Това се дължи на факта, че този спектър е най-подходящ за развитието на LTE - технологията. От тази гледна точка липсата на срокове за освобождаване на спектъра и неговото използване като хармонизиран е от съществено значение за постигане на целите на Цифровия дневен ред на Европа 2020.

7. По т. V 1.2. Обхват 700 MHz

Практиката в страните от ЕС показва, че към спектър в обхват 700 MHz се предприемат действия едва след като е освободен и спектъра от обхват 800 MHz. Това дава възможност да бъде направен реален анализ на начина на използване на тези ресурси и тяхната ефективност. Предвид това считаме, че приоритетно следва да бъде освободен спектърът от обхват 800 MHz, а след това на база анализ да се разпредели и предостави за граждански нужди и спектърът от обхват 700 MHz.

8. По т. V 1.2. Развитието на мрежите от четвърто поколение (LTE)

Считаме, че е необходимо КРС да постави като основен приоритет в Политиката въпросът за развитието на LTE мрежите. Това налага да бъдат предприети конкретни действия за ефективното използване на обхватите, които дават възможност за предоставяне на такива услуги. Преди всичко това се отнася за обхват 800 MHz, но също така и за обхват 1800 MHz. Необходимо е да бъдат посочени конкретни срокове за това, тъй като в противен случай Политиката ще бъде само с пожелателен характер и без възможност за следване на конкретни стъпки. По този начин ще се облекчи и работата на държавата и съответно спестени средства при реализацията на Националния план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение, свързан с осигуряването, модернизирването и надграждането на инфраструктура за програмен период 2014 г.-2020 г. Прилагането на такъв подход е гаранция за изпълнение на заложените стратегически цели на национално ниво като част от "Цифровия дневен ред 2020 за Европа".

9. По т. VI. Основни задачи

КРС правилно е посочила като основна задача предоставянето на спектър в обхват 1800 MHz. Наред с това считаме за необходимо да продължат действията на Регулатора, в рамките на правомощията му, с цел максимално бързото освобождаване на обхват 800 MHz.

Изпълнението на посочените задачи ще доведе до „деблокиране“ на неоснователно неизползваните честотни ленти и до възможности за бъдещо развитие на мрежите.

Не на последно място още веднъж бихме искали да посочим, че е необходимо и преразглеждане на цената на спектъра в обхват 2,6 GHz, както и поставяне като цел на превантивни действия по контрол на спектъра.

С уважение,

Славена Павлова
Пълномощник на Изпълнителния директор